

บทที่ 4

สถานการณ์การค้าระหว่างประเทศของประเทศไทย

4.1 ความเป็นมาของการค้าระหว่างประเทศ

การค้าระหว่างประเทศนับเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีบทบาทอย่างสำคัญต่อการเร่งรัดพัฒนาประเทศ ทั้งนี้เพราะได้พิจารณาเห็นว่า การค้าระหว่างประเทศทั้งในด้านการส่งออกสินค้าและการนำสินค้าเข้า จะเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยให้การจัดสรรทรัพยากรของโลกให้เป็นไปโดยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อีกทั้งการค้าระหว่างประเทศยังเป็นแรงผลักดันที่สำคัญต่อความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของโลกเนื่องจากการค้าระหว่างประเทศทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการในตลาดโลกเพิ่มขึ้น ซึ่งในภายหลังเศรษฐกิจของโลกได้ประสบวิกฤตการณ์นำมันอย่างรุนแรงอันเป็นชนวนให้เกิดภาวะเงินเฟ้อและติดตามด้วยความชบเซาทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านภาวะการว่างงานในตลาดร่วมยุโรปและในสหรัฐอเมริกา ทำให้เกิดความยุ่งยากทั้งในประเทศที่กำลังพัฒนาและประเทศอุตสาหกรรม เนื่องจากราคาพืชผลตกต่ำ อำนาจซื้อด้านการค้าชะงักงัน ภาวะหนี้สินระหว่างประเทศล้นพ้นตัว และเป็นจุดเริ่มต้นของความขัดแย้งในด้านความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ในขณะเดียวกัน ประเทศพัฒนาอุตสาหกรรมหลายประเทศที่ถูกกดดันทางการเมือง ได้สงวนตลาดภายในประเทศ สงวนเงินตรา และใช้มาตรการกีดกันทางการค้าในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองอุตสาหกรรมของตน ซึ่งอาจนำไปสู่สงครามทางการค้าและความตกต่ำทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงได้ในที่สุด

ปัจจุบันจะเห็นได้ว่าการโต้ตอบการกีดกันทางการค้าด้วยมาตรการทางการค้าและการเมืองระหว่างประเทศอภิมหาอำนาจ เช่น สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อการค้าระหว่างประเทศโดยทั่วไปได้ รวมทั้งตลาดการค้าของประเทศที่กำลังพัฒนาเช่นประเทศไทยเองก็อาจได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากการใช้มาตรการทางการค้าและการเมืองระหว่างประเทศของประเทศมหาอำนาจดังกล่าว ดังนั้นผู้บริหารงานด้านเศรษฐกิจการค้าของประเทศจะต้องพิจารณาว่าควรดำเนินนโยบายในรูปแบบใด ภายใต้ภาวะการดังกล่าว ในขณะที่รัฐบาลและธุรกิจเอกชนในประเทศไทยกำลังตื่นตัวในการรณรงค์บุกเบิกตลาดต่างประเทศ จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงปัญหาต่าง ๆ ที่สืบเนื่องมาจากมาตรการกีดกันทางการค้าและภัยคุกคามทางการค้าที่พึงมี ทั้งในลักษณะและ

รูปแบบของปัญหาในด้านผลกระทบทางเศรษฐกิจและการเมือง ในด้านแนวทางป้องกันแก้ไข ปัญหาหรือลดความขัดแย้ง ตลอดจนการใช้กลไกองค์การการค้าระหว่างประเทศให้เป็นประโยชน์

ประเทศไทยได้มีการสนับสนุนการส่งสินค้าออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศมาตั้งแต่ ปีพ.ศ. 2504 โดยมีการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับแรก เป็นต้นมา ปรากฏว่า โครงสร้างสินค้าส่งออกของประเทศไทยได้มีการพัฒนาออกไปเรื่อย ๆ นอกจากนี้จะมีสินค้าเกษตร ส่งออกมากประเภทขึ้นแล้ว สินค้าอุตสาหกรรมก็เริ่มมีบทบาทด้านการส่งออกเป็นอย่างมาก ดังนั้น ประเทศไทยจึงเป็นประเทศหนึ่งที่จะต้องเข้าไปเป็นสมาชิกกลุ่มเศรษฐกิจในองค์การการค้าโลก (WTO : World Trade Organization) เพื่อลดการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศเพราะในกลุ่ม องค์การการค้าโลกนี้จะมีระเบียบการเป็นสมาชิกกลุ่มที่เอื้ออำนวยต่อการค้าระหว่างประเทศสมาชิก ด้วยกันไม่ว่าจะเป็นการลดการกีดกันทางการค้าและการขยายโอกาสทางการค้า

อย่างไรก็ตามกรอบการตกลงในองค์การการค้าโลกยังมีขอบเขตที่กว้างทำให้การตกลงทำ การค้าระหว่างประเทศมีความล่าช้าต้องใช้เวลานาน การเจรจาในองค์การการค้าโลกต้องใช้หลัก ฉันทามติในการเจรจา นั่นคือ ประเทศสมาชิกในองค์การการค้าโลกทั้ง 147 ประเทศจะต้องตกลง ยินยอมพร้อมกันจึงจะมีการลงนามได้ ซึ่งทำให้การเปิดเสรีการค้าในองค์การการค้าโลกเป็นไปได้ ช้า ในภายหลังกหลายประเทศจึงหันมาให้ความสนใจกับการทำการค้าเสรีแบบพหุภาคี และทวิภาคี คือ เป็นการทำข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศสองประเทศ หรือกลุ่มประเทศที่มีจำนวนน้อย กว่าและต้องการทำการค้าเสรีเหมือนกัน ซึ่งจะช่วยให้การเจรจาการค้าเป็นไปได้รวดเร็วกว่าการค้า แบบหลายประเทศ หากประเทศใดต้องการทำการค้ากับประเทศคู่ค้าของตนก็สามารถตกลงทำ สัญญาการค้าหรือเจรจากันได้ภายใต้กรอบขององค์การการค้าโลก การรวมกลุ่มในรูปแบบเขต การค้าเสรี (FTA : Free Trade Area) แบบนี้ ข้อตกลงระหว่างประเทศสมาชิกจะครอบคลุม สาระสำคัญเพียงเรื่องเดียว คือ การตกลงจะยกเลิกภาษีที่เคยเรียกเก็บระหว่างกัน รวมทั้งขจัดปัญหา หรืออุปสรรคทางการค้าให้แก่กันและกันเท่านั้น ซึ่งในที่สุดแล้วจะทำให้การค้าระหว่างประเทศ สมาชิกเป็นไปได้โดยเสรี โดยไม่มีมาตรการกีดกันทางการค้า และไม่มีการเรียกเก็บภาษีระหว่างกัน ทั้งนี้ประเทศต่าง ๆ ได้ขยายขอบเขตของการค้าเสรีให้ครอบคลุมความร่วมมือในด้านการลงทุน การ ค้ำประกันทรัพย์สินทางปัญญา รวมทั้งการลดอุปสรรคในด้านการบริการ เช่น บริการท่องเที่ยว การ รักษาพยาบาล การสื่อสาร การขนส่ง ฯลฯ เพื่อให้ประเทศได้ประโยชน์จากการติดต่อระหว่าง ประเทศมากขึ้น นอกจากนี้ การค้าเสรียังถือเป็นเครื่องมือทางการค้าสำคัญที่ประเทศต่าง ๆ ใช้เพื่อ ขยายโอกาสในการค้า สร้างสัมพันธมิตรทางเศรษฐกิจพร้อม ๆ กับเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ด้านราคาให้แก่สินค้าของตน เนื่องจากสินค้าที่ผลิตและขายผ่านการค้าเสรี จะถูกเก็บภาษีขาเข้าใน อัตราที่ต่ำกว่าสินค้าที่ผลิตในประเทศอื่น ๆ ที่ไม่ใช่สมาชิก FTA จึงทำให้สินค้าที่ผลิตภายในกลุ่มมี

ความได้เปรียบในด้านราคาว่าสินค้าจากประเทศนอกกลุ่ม ทั้งนี้ ประเทศคู่สัญญาการค้าเสรีสามารถเจรจาได้ว่าแต่ละประเทศจะลดภาษีให้แก่กันในด้านสินค้าใดบ้าง จะลดอย่างไร และจะใช้ระยะเวลายาวนานเท่าไรในการลดภาษี

จะเห็นได้ว่า FTA ได้สะท้อนถึงแนวคิดสำคัญทางเศรษฐศาสตร์ที่ว่า “ประโยชน์จากการค้าระหว่างประเทศจะเกิดขึ้นสูงสุด เมื่อประเทศต่าง ๆ ผลิตสินค้าที่ตนมีต้นทุนในการผลิตต่ำสุด เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ แล้วนำสินค้าเหล่านั้นมาค้าขายแลกเปลี่ยนกัน” ซึ่งในโลกแห่งความเป็นจริงประโยชน์สูงสุดดังกล่าวจะไม่เกิดขึ้นหากยังมีการเก็บภาษีขาเข้า และมีการใช้มาตรการกีดกันทางการค้าต่าง ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อเป็นราคาที่เป็นจริงของสินค้าและทำให้การค้าขายไม่เป็นไปอย่างเสรีและมีประสิทธิภาพ ดังจะเห็นได้ว่าหลายประเทศในปัจจุบันยังคงส่งออกสินค้าที่ตนมีต้นทุนในการผลิตสูงกว่าโดยเปรียบเทียบอยู่ เช่น สหรัฐฯ ส่งออกฝ้ายและน้ำตาล ในขณะที่สหภาพยุโรปส่งออกผลิตภัณฑ์นมทั้ง ๆ ที่ต้นทุนการผลิตสินค้านี้ในสหรัฐและสหภาพยุโรปโดยเฉลี่ยสูงกว่าในประเทศกำลังพัฒนาที่ 10 เท่า ดังนั้น FTA จึงถูกนำมาใช้เพื่อลดการบิดเบือนด้านราคาอันเกิดจากภาษีศุลกากร ช่วยลดอุปสรรคการค้าที่ไม่ใช่ภาษี ส่งผลให้มีการค้าขายแลกเปลี่ยนกันอย่างเสรีมากขึ้น เพื่อให้บรรลุประโยชน์สูงสุดจากการค้าระหว่างประเทศ ใด ๆ ก็ดี นี่เป็นเพียงแนวคิดทางทฤษฎีซึ่งประเทศต่าง ๆ จะต้องนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพของแต่ละประเทศ เพื่อให้การทำ FTA ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่คนส่วนใหญ่ของประเทศ

4.2 สาเหตุของการค้าระหว่างประเทศ

เนื่องด้วยประเทศต่าง ๆ พยายามพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้มีความก้าวหน้าเพื่อความ เป็นอยู่ที่ดีของประชาชนและประเทศมากขึ้น โดยเน้นการสร้างรายได้ของประเทศให้มากขึ้นทั้ง จากการลงทุนภายในและต่างประเทศ การผลิตสินค้าส่งออก ฯลฯ นอกจากนี้ยังได้หาทางพัฒนา ศักยภาพทางการผลิตสินค้าของตนเองขึ้นมากมาย ทั้งนี้การมองหาช่องทางการค้าระหว่างประเทศ ก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่แต่ละประเทศให้ความสำคัญเพื่อการขยายผลทางด้านเศรษฐกิจอันจะทำให้ ประเทศมีรายได้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสาเหตุหลักในการทำการค้าระหว่างประเทศมาจากการพิจารณาถึง ความได้เปรียบทางการค้าตามทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศ ดังนี้

1) ทฤษฎีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ (Theory of Absolute Advantage)

เป็นทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศของอดัม สมิท ซึ่งเน้นให้มีการค้าอย่างเสรี (Free Trade) เพื่อให้ทราบถึงความถนัดในการผลิตของแต่ละประเทศ จะทำให้เกิดการแบ่งงานกันทำ (Division

of Labor) และเกิดการประหยัดต้นทุนในการผลิตด้วย โดยอาศัยหลักการทำงานตามความชำนาญ เฉพาะอย่าง (Specialization) จะทำให้ต้นทุนต่ำสุด แต่ละประเทศจึงมุ่งผลิตเฉพาะสินค้าที่ตนมีความถนัดมากที่สุด และเสียต้นทุนต่ำสุด

อดัม สมิท เชื่อว่าการแบ่งงานกันทำสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และการค้าระหว่างประเทศเกิดจากการแบ่งงานกันทำระหว่างประเทศนั่นเอง เขาได้ใช้ทฤษฎีมูลค่าแรงงานเพียงชนิดเดียว ฉะนั้นราคาสินค้าหรือประสิทธิภาพการผลิตจึงขึ้นอยู่กับจำนวนแรงงาน หรือประสิทธิภาพของแรงงานที่ใช้ในการผลิตสินค้านั้น ๆ

ตารางที่ 4.1 แสดงตัวอย่างต้นทุนในการผลิตผ้า และเหล็ก

ประเทศ	ต้นทุนการผลิต (จำนวนแรงงาน/ชม.)	
	ผ้า (1,000 หลา)	เหล็ก (1 ตัน)
สหรัฐอเมริกา	20	5
อังกฤษ	10	15

ที่มา : การค้าระหว่างประเทศ, 2543

จากตารางที่ 4.1 ช่างต้นจะเห็นว่าประเทศอังกฤษผลิตผ้าโดยใช้แรงงานเพียง 10 คน สามารถผลิตผ้าได้ 1,000 หลา โดยเสียต้นทุนการผลิตต่ำกว่าสหรัฐอเมริกา ซึ่งต้องใช้แรงงานถึง 20 คน จึงจะผลิตผ้าได้ 1,000 หลาเท่ากัน สภาพเช่นนี้อังกฤษมีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ (Absolute Advantage) ในการผลิตผ้าเหนือกว่าสหรัฐอเมริกา ในทางตรงกันข้ามสหรัฐอเมริกาใช้แรงงานเพียง 5 คน ผลิตเหล็กได้ 1 ตัน แต่อังกฤษต้องใช้แรงงานถึง 15 คน จึงจะผลิตเหล็กได้ 1 ตัน ดังนั้นสหรัฐอเมริกาจึงมีต้นทุนการผลิตเหล็กต่ำกว่าอังกฤษ ในกรณีนี้สหรัฐอเมริกามีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ (Absolute Advantage) ในการผลิตเหล็กเหนือกว่าอังกฤษ ดังนั้น อังกฤษควรมุ่งผลิตผ้าเท่านั้น ส่วนสหรัฐอเมริก ควรมุ่งผลิตเหล็ก จากนั้นจึงค่อยนำสินค้าทั้งสองอย่างมาแลกเปลี่ยนกัน

จุดอ่อนหรือข้อบกพร่องของทฤษฎีนี้ก็คือ ถ้าเกิดกรณีที่ประเทศใดประเทศหนึ่งไม่มีการได้เปรียบอย่างสมบูรณ์ (Absolute Disadvantage) ในการผลิตสินค้าทั้งสองอย่าง ส่วนอีกประเทศหนึ่งมีความได้เปรียบอย่างสมบูรณ์ในการผลิตสินค้า (Absolute Advantage) ทั้งสองอย่าง ภายใต้สถานการณ์เช่นนี้การค้าระหว่างประเทศจะเกิดขึ้นหรือไม่ จึงเกิดทฤษฎีอื่น ๆ ตามมา

2) ทฤษฎีต้นทุนโดยเปรียบเทียบ (Theory of Comparative Cost)

จากทฤษฎีข้างต้น เดวิด ริคาร์โด (David Ricardo) ได้อธิบายว่า “การค้าระหว่างประเทศ

เกิดขึ้นได้” ถึงแม้ว่าประเทศใดประเทศหนึ่งจะมีความได้เปรียบอย่างสมบูรณ์ในการผลิตสินค้าทั้งสองชนิดก็ตาม ทั้งสองประเทศยังคงสามารถทำการค้าต่อกันได้ โดยประเทศหนึ่งที่มีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ (Absolute Advantage) ในสินค้าทั้งสองอย่างต้องกลับไปทบทวนดูว่า สินค้าตัวไหนมีความเสียเปรียบน้อยกว่าสินค้าอีกตัวหนึ่ง ประเทศนี้ก็จะควรจะผลิตสินค้าตัวที่มีความเสียเปรียบน้อยกว่าเป็นสินค้าส่งออก หลังจากการทบทวนแล้วหากสินค้าทั้งสองอย่างไม่เข้ากัน การค้าระหว่างประเทศก็ยังคงเกิดขึ้นได้ซึ่งทฤษฎีนี้เรียกว่า ทฤษฎีต้นทุนโดยเปรียบเทียบ (Comparative Cost)

เดวิด ริคาร์โด กล่าวถึงทฤษฎีต้นทุนโดยเปรียบเทียบ ในหนังสือ The Principles of Political Economy ว่า ความแตกต่างในต้นทุนโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) เป็นตัวกำหนดรูปแบบของการค้า (Trade Patterns) ฉะนั้นแม้ว่าประเทศใดประเทศหนึ่งจะมีความได้เปรียบอย่างสมบูรณ์ในการผลิตสินค้าทุกชนิด ประเทศนั้นจะได้รับประโยชน์จากการค้า ถ้าหากทำการผลิตสินค้าชนิดที่ตนได้เปรียบมากที่สุดเมื่อเทียบกับการผลิตสินค้าอีกชนิดหนึ่ง ส่วนประเทศที่ไม่มีความได้เปรียบอย่างสมบูรณ์ในการผลิตสินค้าทั้ง 2 ชนิดเลย ก็สามารถทำการค้าระหว่างประเทศติดต่อกันได้ ถ้าหากประเทศของตนเลือกผลิตเฉพาะสินค้าที่มีความเสียเปรียบน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าอีกชนิดหนึ่ง เมื่อการค้าเกิดขึ้นแต่ละประเทศมีแนวโน้มที่จะผลิตและส่งออกสินค้าที่ตนสามารถผลิตได้โดยเสียต้นทุนโดยเปรียบเทียบ (Comparative Cost) ถูกกว่าสินค้าอีกชนิดหนึ่ง ซึ่งสามารถพบเห็นได้เสมอ เช่น ประเทศไทยกับมาเลเซียผลิตสินค้ายางพาราและน้ำมันปาล์ม

3) ทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (John Stuart Mill : Theory of Comparative Advantage) ของจอห์น สเตuart มิล สามารถแบ่งเป็น 2 กรณี คือ

3.1 ต้นทุนเปรียบเทียบที่แตกต่างกัน เป็นภาวะการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศที่ได้เปรียบในการผลิตสินค้าทั้งสองอย่าง แต่ความได้เปรียบในสินค้าแต่ละอย่างไม่เท่ากัน ในกรณีนี้ควรจะผลิตสินค้าที่ตนมีความได้เปรียบมากที่สุด ส่วนประเทศที่เสียเปรียบในการผลิตสินค้าทั้งสองอย่างก็ควรผลิตสินค้าที่ตนเสียเปรียบน้อยที่สุด

ตารางที่ 4.2 แสดงตัวอย่างต้นทุนในการผลิตเหล้า และผ้า

ประเทศ	ต้นทุนการผลิต (จำนวนแรงงาน/ชม.)	
	เหล้า (100 แกลลอน)	ผ้า (100 หลา)
ไทย	120	100
สหรัฐอเมริกา	80	90

ที่มา : การค้าระหว่างประเทศ, 2543

ผลการเปรียบเทียบ	เหล้า	ผ้า
ไทย	$120/100 = 1.2$	$100/120 = 0.83$
สหรัฐอเมริกา	$80/90 = 0.88$	$90/80 = 1.125$

จะเห็นได้ว่าต้นทุนโดยเปรียบเทียบของ 2 ประเทศนี้ ประเทศไทยมีความเสียเปรียบในสินค้าฟ้าน้อยที่สุด ในขณะที่สหรัฐอเมริกามีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้าเหล้ามากที่สุด ดังนั้น การค้าระหว่างประเทศยังคงเกิดขึ้นได้ภายใต้ทฤษฎีต้นทุนโดยเปรียบเทียบ (Comparative Cost)

3.2 ต้นทุนเปรียบเทียบที่เท่ากัน คือ ถ้าประเทศต่าง ๆ มีต้นทุนโดยเปรียบเทียบของสินค้า 2 ชนิดเท่าเทียมกัน การค้าระหว่างประเทศก็จะไม่เกิดขึ้น เพราะฉะนั้นแต่ละประเทศจะไม่ได้รับประโยชน์จากการแลกเปลี่ยนและการผลิตเฉพาะอย่าง

ตารางที่ 4.3 แสดงตัวอย่างต้นทุนในการผลิตเหล้า และผ้า

ประเทศ	ต้นทุนการผลิต (จำนวนแรงงาน/ชม.)	
	เหล้า (100 แกลลอน)	ผ้า (100 หลา)
สหรัฐอเมริกา	30	20
อังกฤษ	15	10

ที่มา : การค้าระหว่างประเทศ, 2543

ผลการเปรียบเทียบ	เหล้า	ผ้า
สหรัฐอเมริกา	$30/20 = 1.5$	$20/30 = 0.67$
อังกฤษ	$15/10 = 1.5$	$10/15 = 0.67$

จะเห็นได้ว่าต้นทุนโดยเปรียบเทียบของ 2 ประเทศในระหว่างสินค้า 2 ชนิดเท่ากัน การแลกเปลี่ยนหรือการค้าจะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์อันใดแก่ประเทศทั้งสอง การค้าระหว่างประเทศจะไม่เกิดขึ้น หรือไม่ควรเกิดขึ้น

แนวคิดของริคาร์โด เกี่ยวกับต้นทุนเปรียบเทียบ (Comparative Cost) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการทำงานตามความชำนาญเฉพาะอย่าง (Specialization) ซึ่งถือว่าเป็นหลักสำคัญของทฤษฎีการค้า

ระหว่างประเทศอย่างแท้จริง โดยเฉพาะในเรื่องที่ว่าประเทศใดควรส่งออกสินค้าใดเป็นสินค้าออก และ
 ส่งสินค้าใดเป็นสินค้าเข้า แต่ทว่าก็ไม่สามารถที่จะให้คำตอบเกี่ยวกับว่าสินค้านั้นควรนำมา
 แลกเปลี่ยนกันในอัตราใด ซึ่งทำให้ทฤษฎีของริคาร์โดไม่สมบูรณ์

4) ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศสมัยใหม่ (Neo-Classic) ของ Heckscher-Ohlin หรือ H-O Theory

เฮคเชอร์ โอลิน หรือ H-O ได้ตั้งทฤษฎีเพื่ออธิบายว่าทำไมแต่ละประเทศจึงมีความ
 แตกต่างในต้นทุนการผลิตและราคาสินค้าระหว่างประเทศ และให้ความเห็นว่าการค้าเกิดจากการที่
 แต่ละประเทศมีปริมาณทรัพยากรการผลิตที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ความแตกต่างในต้นทุนการผลิต
 โดยเปรียบเทียบ มีผลมาจากการใช้ปัจจัยการผลิตที่แตกต่างกันในการผลิตสินค้าแต่ละชนิด ฉะนั้น
 การค้าระหว่างประเทศจึงเกิดจาก

1. ปริมาณของปัจจัยการผลิตชนิดนั้นต้องมีค่ามากกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับปัจจัยอื่นที่มีอยู่
 ทั้งหมด เช่น ประเทศญี่ปุ่นมีทุนมาก แต่ประเทศไทยมีแรงงานมาก เราจะกล่าวได้ว่าเมื่อค่า
 $\left[\frac{K}{L} \right]_J > \left[\frac{K}{L} \right]_{Th}$ (K = Capital , L = Labor) เพราะฉะนั้นประเทศญี่ปุ่นจึงมีความได้เปรียบในการ
 ผลิตสินค้าที่ต้องใช้ทุนมาก (Capital Intensive Goods) ส่วนประเทศไทยมีความได้เปรียบในการ
 ผลิตที่ต้องใช้แรงงานมาก

2. ราคาของปัจจัยชนิดหนึ่งเมื่อเทียบกับราคาของปัจจัยอื่น เช่น ถ้าจะกล่าวได้ว่าประเทศไทยมี
 แรงงานเหลือเฟือมากกว่าประเทศญี่ปุ่นก็ต่อเมื่อ ค่า $\left[\frac{P_L}{P_K} \right]_J > \left[\frac{P_L}{P_K} \right]_{Th}$ อย่างไรก็ตามราคาของ
 ปัจจัยไม่อาจแสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ของปัจจัยการผลิตได้อย่างถูกต้องนัก เพราะการที่ค่าจ้าง
 แรงงานต่ำ อาจเนื่องมาจากความต้องการแรงงานในประเทศนั้นมีน้อยและจำนวนแรงงานก็อาจมี
 น้อยกว่าประเทศอื่น

ดังนั้นจากทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าประเทศต่าง ๆ จะทำการค้าก็ต่อเมื่อประเทศ
 นั้น ๆ มีความได้เปรียบในการผลิตสินค้าทั้งที่ได้เปรียบโดยสมบูรณ์ หรือ มีความได้เปรียบทางด้าน
 ต้นทุน และมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ซึ่งทำให้เกิดการค้าระหว่างประเทศขึ้น

4.3 สถานการณ์การค้าระหว่างประเทศของประเทศไทย

ปัจจุบันประเทศไทยได้ขยายเขตการค้าไปทั่วโลกและได้พยายามจัดทำการค้าเสรีกับ
 ประเทศคู่ค้าหลายประเทศด้วยกันเพื่อเพิ่มมูลค่าการค้าให้กับประเทศมากขึ้น ซึ่งระบบเศรษฐกิจของ

ประเทศไทยเองถือได้ว่ายังต้องพึ่งพาต่างประเทศอย่างมาก เห็นได้จากมูลค่าการส่งออกสินค้าและการนำเข้าสินค้าหลายประเภทด้วยกัน ทั้งนี้ประเทศไทยจึงได้หันมาพิจารณาเปิดการค้าเสรีกับประเทศคู่ค้าที่สำคัญเพื่อขยายโอกาสทางการค้าระหว่างประเทศให้มากยิ่งขึ้น

ประเทศไทยได้ส่งออกสินค้าไปยังหลายประเทศด้วยกันจากตารางที่ 4.4 พบว่า โดยประเทศคู่ค้าที่ประเทศไทยส่งออกสินค้ามากที่สุด คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา มีมูลค่าการส่งออก 740,695.70 ล้านบาท และมีอัตราการขยายตัวของการส่งออกร้อยละ 8.89 รองลงมา คือ ประเทศญี่ปุ่น มีมูลค่า 623,930.99 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวของการส่งออกร้อยละ 3.44 อันดับสาม คือ ประเทศจีน มีมูลค่า 445,978.11 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวด้านการส่งออกร้อยละ 21.39 เป็นต้น จะเห็นได้ว่าประเทศคู่ค้าเหล่านี้ ประเทศไทยได้ทำการเปิดการค้าเสรีแล้วเพื่อเป็นการขยายโอกาสทางการค้าให้มากขึ้น ช่วยลดปัญหาการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตามยังมีประเทศคู่ค้าที่ไทยยังไม่ได้เจรจาเปิดการค้าเสรีซึ่งเป็นประเทศที่มีมูลค่าการส่งออกจากไทยสูงเช่นกัน ทั้งนี้ประเทศไทยยังคงให้ความสนใจและขยายขอบเขตการค้ารวมไปถึงการพิจารณาประเทศคู่ค้าที่จะทำการเปิดการค้าเสรีต่อไป

ตารางที่ 4.4 แสดงตลาดส่งออกสินค้าสำคัญของไทย 10 ประเทศสูงสุด

(หน่วย : ล้านบาท)

ประเทศ	2545	2546	2547	2548	2549
1. สหรัฐอเมริกา	579,071.63 (-0.93)	565,094.87 (-2.41)	622,724.80 (10.20)	680,330.23 (9.25)	740,695.70 (8.87)
2. ญี่ปุ่น	427,023.43 (-2.91)	471,956.25 (10.52)	541,762.72 (14.79)	603,177.06 (11.34)	623,930.99 (3.44)
3. จีน	152,591.67 (2.22)	236,057.84 (2.04)	285,753.83 (21.05)	367,405.39 (28.57)	445,978.11 (21.39)
4. สิงคโปร์	238,241.24 (19.96)	243,108.17 (54.70)	282,008.71 (16.00)	308,114.95 (9.26)	318,597.22 (3.40)
5.ฮ่องกง	158,164.95 (8.04)	179,136.54 (13.26)	198,286.72 (10.69)	247,044.89 (24.59)	272,839.28 (10.44)

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความ

ร่วมมือจากกรมศุลกากร (2550)

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บเป็นค่าอัตราการขยายตัวร้อยละ

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ประเทศ	2545	2546	2547	2548	2549
6. มาเลเซีย	121,628.14 (0.53)	160,507.54 (31.97)	213,250.41 (32.86)	232,913.58 (9.22)	251,960.81 (8.18)
7. ออสเตรเลีย	70,420.29 (-0.62)	89,717.39 (26.71)	99,095.70 (10.45)	127,104.44 (28.26)	165,246.64 (30.01)
8. สหราชอาณาจักร	102,635.17 (-0.75)	107,108.91 (4.36)	121,792.83 (13.71)	112,088.05 (-7.97)	129,408.65 (15.45)
9. ใต้หวัน	84,598.39 (-9.74)	107,192.42 (20.99)	104,556.99 (-2.46)	108,882.79 (4.14)	128,113.98 (17.66)
10. อินโดนีเซีย	72,956.25 (19.04)	94,204.04 (30.74)	129,227.76 (37.18)	158,935.84 (22.99)	126,196.91 (-20.60)

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร (2550)

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บเป็นค่าอัตราการขยายตัวร้อยละ

การเปิดเสรีการค้ากับประเทศคู่ค้าต่าง ๆ มีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาถึงรายการสินค้าที่จะใช้ในการตกลงการค้าด้วย ซึ่งประเทศไทยเองต้องให้ความสำคัญกับสินค้าส่งออกที่ไทยมีประสิทธิภาพในการส่งออกมาก หรือมีมูลค่าการส่งออกมาก ซึ่งแสดงถึงความสามารถในการผลิตและความต้องการของตลาดที่ยังมีมาก สามารถขยายการค้าในรายการสินค้านี้ดังกล่าวได้ โดยที่ผ่านมามีสินค้าที่ประเทศไทยมีการส่งออกมากที่สุด 10 อันดับแรก แสดงดังตารางที่ 4.5 จะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีศักยภาพในการผลิตเครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ ส่งออกมากเป็นอันดับ 1 มีมูลค่าการส่งออก 565,806.93 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 19.26 รองลงมาคือการผลิตรถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ มีมูลค่าการส่งออก 362,374.31 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 16.78 ในการผลิตรถยนต์นี้แม้ว่าจะเป็นการลงทุนจากต่างประเทศแต่ถือได้ว่าประเทศไทยมีแรงงานที่ราคาถูกกว่าต่างประเทศซึ่งรัฐบาลควรอาศัยช่องทางนี้ในการส่งเสริมการศึกษาเทคโนโลยีการผลิตรถยนต์ เพื่อเพิ่มความสามารถให้กับแรงงานไทยในอนาคต และสามารถพัฒนาไปสู่การอุตสาหกรรมรถยนต์ของประเทศไทยได้ สินค้าส่งออกอันดับ 3 คือแผงวงจรไฟฟ้า โดยมีมูลค่าส่งออก 267,598.31 มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 12.22 ทั้งนี้สินค้าที่ไทย

ส่งออกเหล่านี้รัฐบาลควรให้ความสำคัญทั้งในด้านการส่งเสริมการพัฒนาสินค้า การลงทุน การผลิต ตลอดจนหาตลาดส่งออกให้มากซึ่งจะช่วยสร้างรายได้ให้กับประเทศ

ตารางที่ 4.5 มูลค่าการส่งออกทางประเทศไทยจำแนกตามชนิดสินค้า

(หน่วย : ล้านบาท)

รายการสินค้า	2545	2546	2547	2548	2549
1. เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	319,129.16 (-9.29)	339,944.51 (6.52)	368,882.07 (8.51)	474,445.19 (28.62)	565,806.93 (19.26)
2. รถยนต์ อุปกรณ์และ ส่วนประกอบ	125,244.29 (6.49)	164,705.81 (31.51)	220,801.45 (34.06)	310,310.14 (40.54)	362,374.31 (16.78)
3. แผงวงจรไฟฟ้า	141,912.37 (-8.37)	191,540.28 (34.97)	196,444.27 (2.56)	238,454.60 (21.39)	267,598.31 (12.22)
4. ยางพารา	74,603.58 (27.08)	115,796.95 (55.22)	137,465.49 (18.71)	148,679.89 (8.16)	205,483.11 (38.21)
5. เม็ดพลาสติก	76,110.92 (6.56)	89,204.82 (17.20)	124,808.57 (39.91)	167,914.55 (34.54)	171,394.06 (2.07)
6. อัญมณีและเครื่องประดับ	93,082.18 (14.47)	104,525.63 (12.29)	106,278.89 (1.68)	129,339.28 (21.70)	139,864.56 (8.14)
7. น้ำมันสำเร็จรูป	45,152.65 (-11.1)	42,404.82 (-6.09)	71,074.15 (67.61)	94,995.55 (33.66)	138,785.62 (46.10)
8. เหล็ก เหล็กกล้าและ ผลิตภัณฑ์	53,600.38 (10.97)	70,222.27 (31.01)	99,588.15 (41.82)	115,603.47 (16.08)	134,035.23 (15.94)
9. เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ และส่วนประกอบ	89,751.64 (19.81)	103,764.71 (15.61)	129,542.52 (24.84)	125,534.40 (-3.09)	131,548.76 (4.79)
10. เคมีภัณฑ์	51,150.12 (13.98)	65,897.44 (28.83)	82,847.85 (25.72)	105,760.85 (27.66)	130,475.48 (23.37)

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความ
ร่วมมือจากกรมศุลกากร (2550)

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บเป็นค่าอัตราการขยายตัวร้อยละ

ในด้านการนำเข้าสินค้าของประเทศไทย ถือได้ว่าประเทศไทยยังคงต้องพึ่งพาสินค้าจากต่างประเทศหลายชนิดด้วยกันเนื่องด้วยปัจจัยหลายอย่างไม่ว่าจะเป็นการผลิตและทรัพยากรธรรมชาติอันเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญ ตลอดจนความสามารถในการผลิตและเทคโนโลยีต่าง ๆ จึงทำให้ประเทศไทยต้องนำเข้าสินค้าเหล่านั้นเพื่อการบริโภคและการผลิตเป็นสินค้าต่อไป จากตารางที่ 4.6 จะแสดงแหล่งนำเข้าสินค้าของประเทศไทยเป็นรายประเทศ 10 อันดับสูงสุด ซึ่งเห็นได้ว่าประเทศไทยต้องนำเข้าสินค้าจากประเทศญี่ปุ่นมาเป็นอันดับ 1 มีมูลค่าการนำเข้า 985,755.28 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัว -5.85 แสดงว่ามีแนวโน้มการนำเข้าจากประเทศญี่ปุ่นลดลง ส่วนประเทศที่ไทยนำเข้าสินค้านำรองลงมาเป็นอันดับ 2 คือ ประเทศจีน มีมูลค่าการนำเข้าสินค้า 521,523.79 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 16.15 เห็นได้ว่ามีแนวโน้มการนำเข้าสินค้าจากประเทศจีนเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ต้องระวังการนำเข้าสินค้าจากจีนที่อาจมีมูลค่าสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจนทำให้ประเทศไทยต้องเสียดุลการค้าให้กับประเทศจีน แหล่งนำเข้าสินค้าอันดับ 3 คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา มีมูลค่าการนำเข้า 367,062.84 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 5.04 ซึ่งประเทศไทยเองได้ทำการเปิดเสรีการค้ากับประเทศสหรัฐอเมริกาด้วยและยังได้ส่งออกสินค้าให้กับประเทศสหรัฐอเมริกามากเป็นอันดับ 1 เช่นกัน อย่างไรก็ตามประเทศแหล่งนำเข้าสินค้าเหล่านี้ถือเป็นประเทศที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจโลก ซึ่งหากประเทศไทยทำการค้าและส่งออกสินค้าไปสู่ประเทศเหล่านี้ได้มากก็จะเป็นผลดีต่อประเทศไทยเอง

ตารางที่ 4.6 มูลค่าการนำเข้าจากต่างประเทศของประเทศไทย

(หน่วย : ล้านบาท)

ประเทศ	2545	2546	2547	2548	2549
1. ญี่ปุ่น	639,130.03 (0.94)	755,895.54 (18.27)	901,121.77 (19.21)	1,047,003.51 (16.19)	985,755.28 (-5.85)
2. จีน	211,706.56 (4.18)	251,071.50 (18.59)	329,661.62 (31.30)	448,991.19 (36.20)	521,523.79 (16.15)
3. สหรัฐอเมริกา	265,808.28 (-16.61)	296,331.26 (11.48)	291,196.68 (-1.73)	349,436.53 (20.00)	367,062.84 (5.04)
4. มาเลเซีย	156,348.32 (28.26)	187,802.29 (20.12)	223,478.94 (19.00)	325,340.96 (45.58)	325,326.78 (23.29)
5. สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	61,416.88 (13.86)	84,586.19 (37.72)	149,543.50 (76.69)	229,203.82 (53.27)	272,397.19 (18.84)
6. สิงคโปร์	124,680.99 (-1.54)	135,327.36 (8.54)	167,368.19 (23.68)	216,521.68 (29.37)	218,070.00 (0.72)
7. เกาหลีใต้	108,517.01 (7.95)	120,642.78 (11.17)	144,309.91 (19.62)	156,252.03 (8.28)	196,739.02 (25.91)
8. ไต้หวัน	124,751.47 (15.03)	133,718.71 (7.19)	160,129.08 (19.75)	181,149.28 (13.13)	196,002.67 (8.20)
9. ซาอุดีอาระเบีย	52,647.67 (-739)	71,017.08 (34.89)	93,258.28 (31.32)	163,534.92 (75.36)	161,029.60 (-1.53)
10. อินโดนีเซีย	66,856.55 (-7.83)	73,569.70 (10.04)	93,570.40 (27.19)	125,885.18 (34.54)	131,938.76 (4.81)

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความ

ร่วมมือจากกรมศุลกากร (2550)

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บเป็นค่าอัตราการขยายตัวร้อยละ

การนำเข้าสินค้าของประเทศไทยจากต่างประเทศนั้นสินค้านำเข้าที่สำคัญส่วนมากเป็นสินค้าอุตสาหกรรมที่ไทยไม่สามารถผลิตขึ้นได้เอง หรือไม่มีทรัพยากรที่เป็นปัจจัยในการผลิต ซึ่งเป็นการนำเข้าเพื่อการผลิตเป็นสินค้าต่อไป โดยสินค้านำเข้าที่สำคัญอันดับ 1 คือ น้ำมันดิบ มีมูลค่าการนำเข้า 772,054.48 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 12.72 ซึ่งประเทศไทยมีน้ำมันดิบน้อยมากในขณะที่ความต้องการใช้น้ำมันภายในประเทศมีสูงมากทำให้ประเทศไทยต้องนำเข้าน้ำมันดิบเพื่อตอบสนองความต้องการบริโภคของประชาชนในประเทศ ส่วนการนำเข้าสินค้าที่สำคัญรองลงมา คือ เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ มีมูลค่า 434,716.86 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวร้อยละ -1.36 ในส่วนนี้ประเทศไทยยังคงต้องนำเข้าเครื่องจักรกลในหลายประเภทเนื่องจากประเทศไทยยังไม่สามารถผลิตเครื่องจักรกลที่สำคัญได้เอง ยังขาดความรู้ด้านการผลิตเครื่องจักรกลรวมไปถึงการให้การสนับสนุนงานวิจัยเพื่อการพัฒนาเครื่องจักรกลที่ใช้ในอุตสาหกรรมทำให้ประเทศไทยต้องอาศัยการนำเข้าเครื่องจักรราคาแพงมากมาย สินค้านำเข้าอันดับที่ 3 คือ เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ มีมูลค่าการนำเข้า 360,997.45 มีอัตราการขยายตัวร้อยละ -2.68 เป็นอีกสินค้านึ่งที่ประเทศไทยยังไม่สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ทำให้ไทยต้องพึ่งพาการนำเข้าสินค้าประเภทเครื่องจักรไฟฟ้าจากต่างประเทศอยู่มาก โดยมีมูลค่าสูงเป็นอันดับ 3 ดังกล่าว ทั้งนี้หากประเทศมีการพัฒนาด้านการผลิตเครื่องจักรโดยส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีให้มากขึ้นก็จะช่วยส่งเสริมศักยภาพทางด้านการผลิตให้กับประเทศได้ อีกทั้งยังเป็นการลดการขาดดุลการค้าให้กับต่างประเทศในการนำเข้าสินค้าประเภทเครื่องจักรกล และเครื่องจักรไฟฟ้า ซึ่งสินค้านี้ถือว่ามีความสำคัญสูงหากไทยสามารถผลิตและส่งออกได้เองก็จะช่วยสร้างมูลค่าการส่งออกและรายได้ให้กับประเทศไทยเป็นอย่างมาก

ตารางที่ 4.7 มูลค่าการนำเข้าจำแนกตามชนิดสินค้าสำคัญ 10 รายการแรก

(หน่วย : ล้านบาท)

รายการสินค้า	2545	2546	2547	2548	2549
1. น้ำมันดิบ	248,661.01 (-1.84)	298,716.75 (20.13)	426,569.76 (42.80)	684,952.19 (60.57)	772,054.48 (12.72)
2. เครื่องจักรกลและ ส่วนประกอบ	277,512.92 (2.24)	328,620.75 (18.42)	379,423.03 (15.46)	440,714.70 (16.15)	434,716.86 (-1.36)
3. เครื่องจักรไฟฟ้าและ ส่วนประกอบ	260,614.05 (-1.97)	266,347.26 (2.20)	302,085.92 (13.42)	370,952.61 (22.80)	360,997.45 (-2.68)
4. เคมีภัณฑ์	197,045.82 (2.72)	226,462.20 (14.93)	286,657.21 (26.58)	328,548.67 (14.61)	338,959.77 (3.17)
5. แผงวงจรไฟฟ้า	235,258.61 (-2.36)	245,412.36 (4.32)	293,389.51 (19.55)	321,246.54 (9.49)	331,841.37 (3.30)
6. เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	160,142.11 (-4.84)	178,246.42 (11.31)	195,632.93 (9.75)	273,903.33 (40.01)	291,825.74 (6.54)
7. เหล็ก เหล็กกล้าและ ผลิตภัณฑ์	148,511.65 (22.62)	177,581.29 (19.57)	265,066.00 (49.26)	348,659.46 (31.54)	284,193.39 (-18.49)
8. สินแร่โลหะอื่น ๆ เศษ โลหะและผลิตภัณฑ์	80,987.05 (-3.98)	98,203.76 (21.26)	145,935.09 (48.60)	174,727.14 (19.73)	233,104.35 (33.41)
9. เครื่องเพชรพลอย อัญมณี เงินแท้และทองคำ	85,493.33 (2.29)	86,802.70 (1.53)	115,473.00 (33.03)	157,480.38 (36.38)	149,204.70 (-5.26)
10. ส่วนประกอบและ อุปกรณ์ยานยนต์	80,932.58 (12.15)	104,058.83 (28.57)	120,667.80 (15.96)	129,318.99 (7.17)	117,916.77 (-8.82)

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความ

ร่วมมือจากกรมศุลกากร (2550)

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บเป็นค่าอัตราการขยายตัวร้อยละ

การค้าระหว่างประเทศของไทยยังคงมีการขาดดุลการค้าในบางปี และมีการได้ดุลการค้าบ้างซึ่งประเทศไทยต้องวางแผนการค้าระหว่างประเทศให้เหมาะสมตลอดจนการส่งเสริมการพัฒนาสินค้าส่งออก และการควบคุมการนำเข้าสินค้า เนื่องจากสินค้าที่ประเทศไทยส่งออกแม้ว่าจะมีมูลค่าสูงแต่เป็นสินค้าที่ประเทศไทยนำเข้ามาผลิตเพื่อการส่งออก ไม่ได้เป็นสินค้าที่ไทยมีปัจจัยการผลิตหรือสามารถผลิตได้เอง ทำให้กำไรที่ได้จากการผลิตสินค้านี้น้อยและต้องเสียดุลการค้าให้กับประเทศส่งออกสินค้าที่มีมูลค่าสินค้าต่อชิ้นสูง ยกตัวอย่างเช่น ประเทศไทยนำเข้าอุปกรณ์และส่วนประกอบรถยนต์ เพื่อการผลิตรถยนต์ส่งออกให้กับบริษัทแม่ในต่างประเทศ สิ่งที่ประเทศไทยได้คือค่าจ้างแรงงาน ในขณะที่เจ้าของธุรกิจได้ผลกำไรจากการผลิตที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นมากหลังการผลิตเสร็จสิ้น ดังนั้นประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาการผลิตสินค้าโดยเริ่มจากสินค้าที่ประเทศไทยมีศักยภาพในการผลิต และทำการส่งเสริมเพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก จากตารางที่ 4.8 จะเห็นว่าประเทศไทยมีการขาดดุลการค้า ในปี 2540 และแม้ว่าในปีต่อมาประเทศไทยจะไม่ขาดดุลการค้าก็ตามแต่อัตราการขยายตัวลดลงอย่างต่อเนื่อง เห็นได้จากตั้งแต่ปี 2541 ถึง ปี 2547 ประเทศไทยได้ดุลการค้าลดลงมาก ซึ่งหากประเทศไทยไม่พยายามเร่งการส่งออกก็อาจทำให้ต้องเสียดุลการค้าได้ ดังนั้นปี 2548 ที่ประเทศไทยต้องเสียดุลการค้าถึง 131,499.25 ล้านบาท โดยอัตราการขยายตัวยังคงลดลงจนถึงปี 2549 ทั้ง ๆ ที่มีมูลค่าการส่งออกเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องแต่เนื่องจากการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศของไทยก็ยังคงเพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน ทำให้การได้ดุลการค้าของประเทศไทยไม่เพิ่มขึ้น

ตารางที่ 4.8 แสดงสถิติการค้าระหว่างประเทศของไทย

ปี	การส่งออก		การนำเข้า		ดุลการค้า	
	มูลค่า (ล้านบาท)	อัตราการ ขยายตัว (ร้อยละ)	มูลค่า (ล้านบาท)	อัตราการ ขยายตัว (ร้อยละ)	มูลค่า (ล้านบาท)	อัตราการ ขยายตัว (ร้อยละ)
2540	775,522.03	40.82	823,512.10	0.15	-47,990.07	-70.82
2541	1,052,144.27	35.67	830,023.93	0.01	222,120.34	-562.85
2542	1,103,179.42	4.85	950,307.72	0.14	152,871.70	-31.18
2543	1,360,954.42	23.37	1,223,687.30	0.29	137,267.12	-10.21
2544	1,388,029.52	1.99	1,324,283.35	0.08	63,746.18	-53.56
2545	1,392,664.76	0.33	1,321,397.79	0.00	71,266.97	11.80
2546	1,545,244.91	10.96	1,458,552.19	0.10	86,692.72	21.65
2547	1,712,195.99	10.80	1,679,367.79	0.15	32,828.20	-62.13
2548	1,843,110.61	7.65	1,974,609.86	0.18	-131,499.25	-500.57
2549	1,964,081.62	6.56	1,932,887.64	-0.02	31,193.98	-123.72

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความ
ร่วมมือจากกรมศุลกากร (2550)

อย่างไรก็ตามประเทศไทยได้พยายามวางแผนเศรษฐกิจและการส่งเสริมการส่งออก
ตลอดจนการลงทุนเพื่อเพิ่มผลผลิตไปสู่การส่งออก รวมทั้งการพยายามเปิดการค้าเสรีกับประเทศคู่
ค้าที่สำคัญของไทยเองเพื่อไม่ให้เป็นการเสียเปรียบกับประเทศคู่ค้าและเพื่อให้ได้สิทธิประโยชน์
ทางการค้าที่ควรได้รับ โดยในการเจรจาการค้าเสรีย่อมต้องให้ความสำคัญกับสินค้าที่ถือว่าไทยมี
ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบและปล่อยให้มีการนำเข้าสินค้าจากประเทศคู่ค้าที่สำคัญและคิดว่า
ไทยไม่สามารถผลิตได้หรือผลิตได้แต่ไม่มีคุณภาพเท่า ซึ่งการเปิดเสรีการค้านี้ก็ถือว่าเป็นยุทธ
ศาสตร์อย่างหนึ่งสำหรับการค้าระหว่างประเทศในโลกปัจจุบัน

4.4 ผลทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากการค้าระหว่างประเทศ

การค้าระหว่างประเทศนอกจากจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศและประชากรของประเทศมากมายแล้ว ยังมีผลต่อเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ หลายประการ (ดำรงศักดิ์ ชัยสนิท, 2543)

1) ผลต่อการจัดสรรทรัพยากรการผลิต การค้าระหว่างประเทศทำให้ประเทศต่าง ๆ มุ่งผลิตสินค้าที่ตนเองมีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบเป็นสินค้าออก แต่เนื่องจากปัจจัยการผลิตมีจำนวนจำกัด จึงต้องมีการตั้งปัจจัยการผลิตสินค้าอีกชนิดหนึ่งที่ตนมีความเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Disadvantage) เพื่อนำไปผลิตสินค้าที่ตนมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ดังนั้นการโยกย้ายปัจจัยการผลิตจะดำเนินไปเรื่อย ๆ จนกว่าอัตราส่วนของต้นทุนเพิ่ม (Marginal Cost) ของสินค้าทั้งสองชนิดภายในประเทศจะเท่ากับอัตราส่วนการแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศของสินค้าทั้งสองชนิด (International Exchange Ratio)

2) ผลต่อราคาระดับปัจจัยการผลิต เมื่อมีการค้าระหว่างประเทศเกิดขึ้น ประเทศที่มีปัจจัยการผลิตชนิดใดมากกว่า ก็จะมีมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตสินค้าที่ต้องใช้ปัจจัยการผลิตชนิดนั้นเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ราคาระดับปัจจัยการผลิตสินค้านั้นสูงขึ้นด้วย ในขณะที่ปัจจัยการผลิตสำหรับสินค้าอีกชนิดหนึ่งที่ตนเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบจะถูกใช้น้อยลง อุปสงค์ต่ำลงและราคาต่ำลง การที่แต่ละประเทศผลิตสินค้านั้นเพิ่มขึ้นและลดการผลิตสินค้านั้น เนื่องจาก การนำเข้าจากอีกประเทศหนึ่งถูกกว่าที่จะผลิตเองนั้น ทำให้ความต้องการใช้ปัจจัยการผลิตเปลี่ยนแปลงไป และทำให้แนวโน้มของราคาระดับปัจจัยการผลิตทั้งสองชนิดภายในแต่ละประเทศมีแนวโน้มเท่ากัน และทำให้แนวโน้มราคาของปัจจัยการผลิตชนิดเดียวกันในแต่ละประเทศเท่ากันด้วย

3) ผลต่อราคาสินค้า เนื่องจากแต่ละประเทศมีต้นทุนการผลิต โดยเปรียบเทียบ (Comparative Cost) ไม่เท่ากัน ทำให้ราคาสินค้าชนิดเดียวกันในแต่ละประเทศมีราคาโดยเปรียบเทียบไม่เท่ากันด้วย แต่เมื่อมีการค้าระหว่างประเทศเกิดขึ้น แต่ละประเทศก็จะมุ่งผลิตสินค้าที่ตนมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเป็นสินค้าออกในจำนวนที่มากขึ้น ส่งผลให้ปริมาณความต้องการสินค้านั้น ๆ ทั้งจากภายในประเทศและจากประเทศคู่ค้าซึ่งสั่งซื้อสินค้าที่ตนเองมีความเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบเพิ่มมากขึ้น จะทำให้ราคาสินค้าที่ตนนำเข้านั้นมีราคาต่ำลงเรื่อย ๆ สภาพเช่นนี้ถ้าการค้าระหว่างประเทศทั้งสองนี้ยังคงดำเนินต่อไปเรื่อย ๆ และเป็นไปอย่างเสรีแล้ว ในที่สุดราคาสินค้านั้นภายในประเทศทั้งสองนี้จะมีแนวโน้มเท่ากัน

4) ผลต่อการกระจายรายได้ จากผลของการค้าระหว่างประเทศที่มีต่อราคาระดับปัจจัยการผลิต ทำให้ได้ข้อสรุปว่าการค้าระหว่างประเทศทำให้ปัจจัยการผลิตประเภทที่มีอยู่อย่างเหลือเฟือเพื่อมีราคาสูงขึ้น ทำให้รายได้สูงขึ้น และปัจจัยชนิดที่ขาดแคลนมีราคาถูกลง ทำให้รายได้ต่ำลง